כהן גדול פרק שביעי נזיר

והא רבא הוא דאמר. לעיל (דף נ.), [6]הא דקתני (ה) מן המת לא נגרכה אלא לזרוב כגיינו אז לרוב מגיינו אע"פ שאין בהן רובע עצמות ואע"פ שאין עליו בשר שהנזיר מגלח עליו וה"ה לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות דהא תשיבי מי הדדי. אלמא [כ"ש] דסבירא ליה לרבא דהיכא דאיכא רובע עצמות משדרה וגולגולת דנזיר מגלח עלה: אין הכי נמי דמעיקרא סבירא ליה לרובע עצמות גמירי אלא בתר דשמעה מר"ע דאמר השדרה והגולגולת ולא אמר בה רובע עצמות [6] דהוה אמינא לרבי עקיבא דאע"ג דמשאין מתים באים אין בהו טומאה ולרבנן עד דאתי ממת מ' ומדלא תני הכי ש"מ דלכולי עלמא אין קב עצמות בגיינו אין בשאר עצמות אין ברוב כגיינו ורוב מגיינו אין בשדרה וגולגולת: **ת"ש שמאי אומר.** רובע עצמות שאמרו אפי' בזמן שבא מעצם אחד או משדרה או מגולגלת. אלמא דנרובע אני הוא שיבא [6] משדרה וגולגולת: **אמר רבי אליעזר וקנים הראשונים מקלקלן היו אומרים אלו קב עצמות ואלו לוג דם לכל.** מטמא באהל בין לתרומה וקדשים בין לנזיר ועושה פסח: **רובע ורביעים דם לא לכל.** [7]מטמא כלומר אפי' מ' מכולם אינו מטמא: **ומקלקלן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעים דם.** מטמאים את הכל: **וכ"ד של אחריהם אומרים אלו קב כו'.** אבל רובע עצמות ורביעים דם לענין [8]אהלה תרומה וקדשים מטמאין באהל אבל לא ליסמוך ימי נזיר ועושה פסח לטמא שלא לעשותו דבמקום כרת לא העמידו דבריהם: **מכדי אין הכרעה שלישית מכרעת.** מכדי כל הכרעה שהיא במקלא כדברי זה מקלא כדברי זה אינה הכרעה עד שתהא כולה [9]כדברי מ' מהן דהכרעה לשון שיקול שעוקל דברי שנים יותר מאחד ומה ראה ר' אליעזר לומר כך ב"ד של אחריהן כך היו אומרים: **אמר ר' יעקב בר אידי.** לומר שעיקר הוא שהוא מפי שמעיה ואבטליון. ואית דאמרי מפי חגי זכריה ומלאכי [7]: **על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה.** שאין הנזיר מגלח על אהילו דסלקא דעתך אמינא הואיל ואיתא בטומאה לענין מגע ליטמא נמי באהל קא משמע לן דלא ואע"ג דהדר תני להו בהדיא בסיפא לא תיקשי ולא מידי משום דתני והדר מפרש ונרמיכ לפרושי דאי לא מפרש לה הוה אמינא דאפי' על מגעו ועל משאו לא יהא [8] מגלח: **למעוטי אבן הסכוכית.** אבן מסמא חו היא אבן שמוטלת על גבי המת ברה"ר כדמפרש במס' שבת בפרק אמר ר' עקיבא (דף פב:) שאם הנזיר יושב עליה אע"פ שמטמאתו אינו מגלח עליה. אבן [9]מסמא אבן שומא ולישנא דקרא נקט דכתיב ושומת על פוס גוכא (בהעלו ו) כתיב. לשון אחר אבן הסכוכית אבן המסככת [1] על הקבר דקיי"ל[2] כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעודי המרדע מון מכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה: חגי

והא דאמר לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות [א] **בתר דשמעה מר"ע ת"ש שמאי אומר עצם אחד מן שדרה או מן גולגולת** [2]שאני שמאי דמחמיר טפי ליפשוט מינה טעמא דשמאי דמחמי' הא לרבנן [ב] עד דאיכא חצי קב עצמו' דילמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דשמאי אלא בעצם אחד אבל ברובע עצמות אפילו רבנן מודו אמר רבי אליעזר זקנים הראשונים מקצתן היו אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל רובע עצמות ורביעית דם לא לכל ומקצתן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעית דם לכל ב"ד שלאחריהם [א]אמרו חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל [3]רובע עצמות ורביעית דם לתרומה וקדשים אבל לא לנזיר ועושה פסח מכדי [3]אין הכרעת שלישית מכרעת אמר רבי יעקב בר אידי [7]מפי שמועה אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי: על אלו הנזיר מגלח: על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה [3]דעל מגעו ועל משאו אין ועל אהילו לא ועל אלו דסיפא [7]למעוטי אבן הסכוכית: וחצי קב עצמות: חצי

הא אפי' שבורין ומפורקין בעית למימר אם יש בהן רובע עצמות דנזיר מגלח עליהן ותיפשוט דמדקתני בתחני' השדרה והגולגולת שלמים ומסתמא אית בהון רובע עצמות מכלל דעל עצמות שבורין ומפורקין שיש בה[1] רובע ובאו (השדרה) משדרה וגולגולת לא מגלח ופריך והא הוא דאמר פירוש רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות אלמא דרבא גופיה סבירא ליה דאיכא שדרה וגולגולת דליתא בהון רובע עצמות ולעולם אימא לך דאפי' על רובע עצמות הבא מן השדרה והגולגולת נזיר מגלח ומתני' דקתני שדרה וגולגולת דמשמע שלמים אינצריך לאשמועינן דאפילו אין בהן רובע נזיר מגלח ולא איתפרש היכא איתמר דרבא ויש ספרים דגרסי לעיל (דף כ.) אמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות מכח סוגיא דהכא [ולעיל פירכתין] דאי אפשר לקיים אותה גירסא: **בתר** דשמעה מר"ע. כך כתוב בכל הספרים ולא איתפרש מהר"ל וגימגו"ס ואי לא מסתפינא מרבוותא הוה אמינא שיש חסרון בספרים ונרסינן מקמי פירכא דקאמר[2] רבא לא נצרכה אלא מר עוקבא הבא בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עסקינן פירוש מר עוקבא בא לדמות התשובה שהביא רבא מתמא שהיה סבור רבא דסתם שדרה וגולגולת יש בהן רובע ודחי לה מר עוקבא דמירי בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע ופריך הש"ס ורבא ל"ל הא' הא' סבור לשדרה וגולגולת בלא רובע והאמר רבא לא נצרכה וכו' ומשני בתר דשמעה ממר עוקבא לההוא שיטוא דשני מר עוקבא הבא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע וכי הא' גוונא הגיה רש"י בזבחים בפרק שני (דף כא:) שהיה כתוב בספרים [הקושיא] וחסר הסוגיא מן הספרים והגיה רש"י [התירון][3] גבי שמעתין דקידוש ידים וכיי גמי בשמעתין שיש הקושיא בלא התירון יש להגיה התירון ובעלמא נמי אשכחנא שהיה רבא כימי מר עוקבא ע"כ לשון מהרש"ש. והרב רבי יעקב מקיון דחק לישב גירסת הספרים בתר [דשמעה מרבי עקיבא] וה"פ א] דהא[1] רבא לא נצרכא כו' כלומר והיכי תסיק אדעתיה דרבא לאתויי ממתני' והא איהו גופיה הוא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בה רובע עצמות ומשני בתר דשמעה [מרבי עקיבא] רבא לא אמר על מתני' אלא על משנה דאהלות (פ"ב מ"ו) דקתניא רובע ב]ורביעית הבא משני מתים ושדרה וגולגולת משני מתים ועלה אינצריך ליה לשנויי הכי [אבל] מקמי דשמעה [מר' עקיבא] סבירא ליה שאין שדרה וגולגולת אלא יהא בהן רובע עצמות ומשום הכי הוה מייתי רבא ממתני' שפיר דאכתי לא שמעה [מר"ע]: **ת"ש שמאי אומר אפי' עצם אחד משדרה או מגולגולת.** ומדלא בעי שמאי אלא עצם משדרה מכלל דרבנן דפליגי עליה קאי בשיעור דרובע עצמות

הא מן השדרה כדקתני כרישא דרובע עצמות מטמא באהל כי הא דעיקר הגייה וכי הא דרובע מן השדרה אפי' מגלח עליה הנזיר[5] דאין סברא לומר דפליגי כולי האי דלרבנן ליבעי תני קב ולשמאי קאי בעצם אחד ודמי שאני שמאי דמחמיר אבל רבנן [תני] קב עצמות בעו אף משדרה[1]: וליפשוט מינה לאידך גיסא דלרבנן בעינן תני קב דמדשמאי דמחמיר לא בעי אלא עצם אחד מכלל דלרבנן שיעורא [1] דבית הלל בעו דהיינו תני קב דאי לא בעו אלא רובע קב הוה להו לפרושי חומרייהו כמו שפירש שמאי חומריה ודמי דילמא לא פליגי אלא בעצם אחד דלא מטמא באהל לרבנן אבל רובע מטמא ולא תשו לפרושי מילתייהו: **זקנים** הראשונים מקצתן היו אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל. שאם באהיל עליהם עמא [ה] לתרומה[6] ולקדשים ופליגי אמתניתין דמסכת אהלות: ומקצתם היו אומרים אף רובע עצמות ורביעית דם לתרומה ולקדשים [ומקלקלן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעית דם לכל]: **בית** דין **שלאחריהם אמרו חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל.** אף לנזיר כדתנן במתני' דאהלות אין בין הכרעת שלישית מכרעת [1] בתרא ומדמתני' דהכא ומתני' דהתם דאהלות כב"ד אחרון סבירא מכלל דהכי הילכתא ומשום דהוו להו מכריע [1] והא[8] אין דעת שלישית מכרעת שדעת שלישית טעם בפני עצמו הוא כי הראשונים לא גילו דעתם שיהא ראוי לחלק בין נזיר ועושה פסח לתרומה וקדשים ומשני אמר רבי יעקב בר אידי מפי שמועה אמרוה מפי חגי זכריה ומלאכי ועל כן סברי[9] ב"ד של אחרונים לסמוך על שמועתם ולקבוע הלכה כמותם: **על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה.** ואע"ג דבהדיא קתני על עצם כשעורה על מגעו ועל משאו דמשמע אבל על אהילו לא ר"ל תני והדר מפרש: ועל אלו דסיפא למעוטי אבן הסכוכית. אבן המיסך על הארון ויש שני אבנים או ג' ויגאלו מן הגדר וטומאה תחת אחת מהן ועבר תחת אחת מהן ואינו יודע אם באהיל על הטומאה וקלת קשה דהא תנא ליה סיפא אבל סכוכות ופרעות אין מגלח וא"ל דה"נ תני והדר מפרש כמו עצם כשעורה. מהרש"ס: חגי

מטמו בשדרה או בגולגולת אלמא חמירי: ליפשוט מינה טעמא דשמאי דמחמיר הא רבנן עד דאיכא קב עצמות. כלומר הא רבנן בעו שדרה וגולגולת לענין טומאה ולהגלחת נזיר [וא"כ] נמי בעי חצי קב: חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל. פי' לכל דבר בעי שיעור גדול אף לתרומה וקדשים. ופחות משיעור זה אינו מטמא באהל המת ופליגי אמתני' דאהלות. ומקצתן היו אומרים רובע עצמות ורביעית דם לכל ואף הנזיר מגלח על אהלן ופליגי אמתני' דהכא: מכדי אין הכרעת שלישית מכרעת. פי' דב"ד של אחריהן פי' למ"ש במתני':

ה) לעיל נ.), ו) הא דקתני (ה) מן המת לא נגרכה אלא לזרוב כגיינו אז לרוב מגיינו אע"פ שאין בהן רובע עצמות ואע"פ שאין עליו בשר שהנזיר מגלח עליו וה"ה לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות דהא תשיבי מי הדדי. אלמא [כ"ש] דסבירא ליה לרבא דהיכא דאיכא רובע עצמות משדרה וגולגולת דנזיר מגלח עלה: אין הכי נמי דמעיקרא סבירא ליה לרובע עצמות גמירי אלא בתר דשמעה מר"ע דאמר השדרה והגולגולת ולא אמר בה רובע עצמות ז) דהוה אמינא לרבי עקיבא דאע"ג דמשאין מתים באים אין בהו טומאה ולרבנן עד דאתי ממת מ' ומדלא תני הכי ש"מ דלכולי עלמא אין קב עצמות בגיינו אין בשאר עצמות אין ברוב כגיינו ורוב מגיינו אין בשדרה וגולגולת: **ת"ש שמאי אומר.** רובע עצמות שאמרו אפי' בזמן שבא מעצם אחד או משדרה או מגולגולת. אלמא דנרובע אני הוא שיבא [6] משדרה וגולגולת: **אמר רבי אליעזר וקנים הראשונים מקלקלן היו אומרים אלו קב עצמות ואלו לוג דם לכל.** מטמא באהל אין לתרומה וקדשים בין לנזיר ועושה פסח: **רובע ורביעים דם לא לכל.** [7]מטמא כלומר אפי' מ' מכולם אינו מטמא: **ומקלקלן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעים דם.** מטמאים את הכל: **וכ"ד של אחריהן אומרים אלו קב כו'.** אבל רובע עצמות ורביעים דם לענין [8]אהלה תרומה וקדשים מטמאין באהל אבל לא ליסמוך ימי נזיר ועושה פסח לטמא שלא לעשותו דבמקום כרת לא העמידו דבריהם: **מכדי אין הכרעה שלישית מכרעת.** מכדי כל הכרעה שהיא במקלא כדברי זה מקלא כדברי זה אינה הכרעה עד שתהא כולה [9]כדברי מ' מהן דהכרעה לשון שיקול שעוקל דברי שנים יותר מאחד ומה ראה ר' אליעזר לומר כך ב"ד של אחריהן כך היו אומרים: **אמר ר' יעקב בר אידי.** לומר שעיקר הוא שהוא מפי שמעיה ואבטליון. ואית דאמרי מפי חגי זכריה ומלאכי [7]: **על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה.** שאין הנזיר מגלח על אהילו דסלקא דעתך אמינא הואיל ואיתא בטומאה לענין מגע ליטמא נמי באהל קא משמע לן דלא ואע"ג דהדר תני להו בהדיא בסיפא לא תיקשי ולא מידי משום דתני והדר מפרש ונרמיכ לפרושי דאי לא מפרש לה הוה אמינא דאפי' על מגעו ועל משאו לא יהא [8] מגלח: **למעוטי אבן הסכוכית.** אבן מסמא חו היא אבן שמוטלת על גבי המת ברה"ר כדמפרש במס' שבת בפרק אמר ר' עקיבא (דף פב:) שאם הנזיר יושב עליה אע"פ שמטמאתו אינו מגלח עליה. אבן [9]מסמא אבן שומא ולישנא דקרא נקט דכתיב ושומת על פוס גוכא (בהעלו ו) כתיב. לשון אחר אבן הסכוכית אבן המסככת [1] על הקבר דקיי"ל[2] כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעודי המרדע מון מכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה: חגי

ה) רש"י ד"ה והא רבא וכו' הא דקתני על המת וכו' אלמא שמע מינה דסבירא ליה לרבא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (בתר דשמעה מר"ע) תפ"מ וכ"כ אליבא דכ"ש: [ב] שם (עד דאיכא חצי קב עצמות) תפ"מ נ"ב טהור:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה בתר וכו' וכ"פ דהתמר כל"ל: ב] באד"ר דקתניא רובע עצמות הבא כל"ל: ג] ד"ה מ"ש וכו' אף משדרה ופריך לישנא כל"ל: ד] באד"ר מכלל דלרבנן שיעורא דכ"ה. תיבת דכ"ה נמחק רבא. מ"מ: ה] ד"ה קנים וכו' אלא הראשון כל"ל: ו] ד"ה בית דין וכו' וכמנא דאהלות. נ"ב אלן שיך ד"ה והא אין דעת שלישית וכו' הנאמר לקמן: ז] באד"ר וד"מ וכו' הכרעת שלישי מכרעת בתרא. תיבת בתרא נמחק: ח] באד"ר ומשום דהוו להו מכריע. כאן הס"ד. ומכאן ואילך שייך לעיל בתר וכתנא דאהלות כאמור לעיל:

הגהות התוספות

1. ל"ל בהן. 2. ל"ל והאמר. 3. בס"מ שהיה כתוב בספרים התירון וחסר הסוגיא מן הספרים והגיה רש"י הקושיא. ולגירסת זו ל"ל וחסר הקושיא ומקום חסר הסוגיא. 4. ל"ל והאמר. 5. ל"ל אפילו הנזיר מגלח עליה. 6. ל"ל אף לתרומה. 7. ל"ל והא אין הכרעה שלישית מכרעת. יש מפרשים הכרעה שלישית כו'. 8. ל"ל יש מפרשים דעת שלישית. ופריך והא כו'. 9. ל"ל כדאי. תיבת סברי נמחק.

מוסף רש"י

לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות. דאמ"נ דמעלמא לא הוי משיב לענין טומאת אהל אמ"כ שיהא בהן רובע עצמות, בגי נזיר הוי משוב כמת שלם הואיל דאית ביה רוב בגיינו אז רוב מגיינו שהוא מטמא עליו ומגלח עליהם (רש"ל נ.). **אין הכרעה שלישית מכרעת.** כשזה אומר כך וזה אומר כך הוי אומר דעת שלישית, אפילו אמצעית הוא ביניהם אין זה הכרע (חולין קכז. עי"ש באורוכה. ופסחים כא. וב"ק קמז.).

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ו מהל' טומאת הלכה כ ופ"ג מהל' איסורי המזבח הל' יג יד ופ"ז מהל' קרבן פסח הלכה כ סמג עשין ל קמ רכד ולאוין קד:

מה ב מיי' פ"ו מהל' טומאת הלכה ו ופ"ז מהלכות קרבן פסח שם ופ"ג מהל' איסורי המזבח הל' יד ופ"ז מהל' קרבן פסח שם ופ"ג מהל' טומאת מת הלכה ג סמג שם ושעין רלח:

מו ג מיי' פ"ז מהלכות טומאת הל' ו ופ"ג מהלכות טומאת מת הלכה כ:

מז ד מיי' פ"ז מהלכות טומאת הלכה ו:

נוסחת הריב"ן

ה) לעיל לא נצרכה אלא לזרוב כגיינו ולרוב מגיינו דהייטו נמי בשדרה וגולגלת דכי הדדי אינון שאין בהן רובע עצמות הא אית בהו רובע עצמות דמיין להו טמאים אע"ג דלית בה רוב מגיינו אז כל השדרה והגולגלת הש"ד: ג) דאי הוה אמר בה רובע עצמות הוה אמינא נר"ש נמיני לה דאפי' כו': ג) כי שמעתין: ד) לכל אלו אין מטמא: ה) לענין תרומה וקדשים: ו) עד שתהא כולה כאחד מהן: ז) ואית דגרסי מפי שמועה אמרוה מפי חגי זכריה ומלאכי הם"ד: ח) הא מיר מגלח: ט) משנה: י) המסכת עליו וקמ"ל לכתמן שאם יש לו אבן על מתיפו המתאלת על גבי המת אף על פי שלגבי אבנים פרושות מטמא כתמן כמשנתינו כזו אי' מטמא כתמן כל המטלטלין כו':

פי' הרא"ש

ת"ש שמאי אומר אפי' עצם א' מן השדרה או מן הגולגולת מכלל דרבנן דפליגי עליה אית להו דרובע עצמות הבא מהם שמא דאי לאו הכי קא פשלגא לפלוגתייהו טובא: ומשני שאני שמאי דמחמיר. אבל רבנן לעולם אימא לך חצי קב: תימה היכי בעי למפשט לתגלחת נזיר ח) מהקדש מהאי דמתני' לענין טומאת אהל. ועוד תימה מנ"ל לרמי בר חמא דשדרה וגלגולת חמירי מרוב בגיינו ורוב מגיינו דשדרה וגלגולת איכרי גדולים הם ואפשר שיש בהם כ"כ עצמות כמו רוב בגיינו או רוב מגיינו. ונראה דבריא דרמי בר חמא תליא בהך דמבעיא לן לעיל אי שדרה וגלגולת תנן או שדרה וגלגולת תנן דשיטא ליה לרמי בר חמא אי שדרה וגלגולת תנן דבעי חצי קב דהא לא חמירי ואי שדרה או גלגולת תנן פשיטא ליה דעל רובע מהם מגלח כיון דחמירי והיא נופא קא מיבעיא לרמי בר חמא שדרה או גלגולת תנן ונזיר מגלח על רובע כיון דחמירי. או דלמא שדרה וגלגולת תנן ולא חמירי ובעי' חצי קב והשתא מייתי שפיר מהמתניתין דאהלות דמשאני מטמא בעצם א' מן השדרה או מן הגלגולת. מכלל דרבנן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com